

**A Kúria
v é g z é s e**

- Az ügy száma:** **Knk.II.40.646/2021/9.**
- A tanács tagjai:** Dr. Kovács András a tanács elnöke
Dr. Bögös Fruzsina előadó bíró
Dr. Tóth Kincső bíró
- Az I. rendű kérelmező:** Sarlós Ferenc
(6725 Szeged, Hiúz utca 8. fszt.8.)
- A II. rendű kérelmező:** Fernezelyi Borbála Katalin
(1025 Budapest, Búzavirág utca 6/A.)
- A III. rendű kérelmező:** kk. Erdély Mara Rebeka
(1025 Budapest, Búzavirág utca 6/A.)
- Az I-III. rendű kérelmezők képviselője:** Dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd
(1137 Budapest, Szent István park 14. VI. em. 3.)
- A IV. rendű kérelmező:** dr. Jánossy András Péter
(1136 Budapest, Felka utca 3. fsz. 5.)
- A IV. rendű kérelmező képviselője:** Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda
dr. Pálvölgyi Miklós ügyvéd
(1027 Budapest, Margit krt. 50-52. I. emelet 12.)
- Az V. rendű kérelmező:** Mándi László
(4026 Debrecen, Bethlen utca 43. 1. emelet 10.)
- Az V. rendű kérelmező képviselője:** Török Gyula Ügyvédi Iroda
dr. Török Gyula ügyvéd
(1081 Budapest, II. János Pál pápa tér 3. III. emelet)
- A VI. rendű kérelmező:** Magyar Kétfarkú Kutya Párt
(1071 Budapest, Damjanich utca 26/B. 3/1.)
- A VI. rendű kérelmező képviselője:** Dr. Gönczi Gergely Ügyvédi Iroda
dr. Gönczi Gergely ügyvéd
(1026 Budapest, Pasaréti út 38/B. fszt. 1.)
- Az érdekelt:** Magyarország Kormánya
(1014 Budapest, Színház utca 1.)
- Az érdekelt képviselője:** Balsai Ügyvédi Iroda
dr. ifj. Balsai István ügyvéd
(1024 Budapest, Margit krt. 15-17.)

Knk.II.40.646/2021/9.

Az ügy tárgya: népszavazási ügyben hozott határozat bírósági felülvizsgálata

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Nemzeti Választási Bizottság 16/2021. számú határozata

Rendelkező rész

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 16/2021. számú határozatát megváltoztatja, és a „Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekek számára is elérhetőek legyenek nemátalakító kezelések?” népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését megtagadja.

A Kúria az V. rendű kérelmező felülvizsgálati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Az 50.000 (ötvenezer) forint eljárási illetéket az állam viseli.

A végzés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Dr. Varga Judit igazságügyi miniszter a Kormány nevében 2021. július 21-én öt népszavazásra javasolt kérdést nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB).
- [2] Az NVB 2021. július 30-án kelt, 16/2021. számú határozatával a „Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekek számára is elérhetőek legyenek nemátalakító kezelések?” népszavazásra javasolt kérdést a népszavazási kezdeményezésről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 11. §-a alapján hitelesítette.

A bírósági felülvizsgálat iránti kérelmek

- [3] A kérelmezők felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a határozat ellen, amelyekben annak akként történő megváltoztatását kérték, hogy a Kúria a népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését tagadja meg, A IV. rendű kérelmező emellett kérte a kezdeményezés visszautasítását, indítványozta továbbá, hogy a Kúria kezdeményezze az országos népszavazás megrendezhetőségéről szóló 438/2021. (VII. 21.) Korm. rend. (a továbbiakban: 438/2021. Korm. rend.) alaptörvény-ellenességének megállapítását.
- [4] Az I. és a II. rendű kérelmezők érintettségük körében az országos népszavazáson történő részvételi jogosultságukra és szülői mivoltukra hivatkoztak. A III. rendű kérelmező érintettsége körében az NVB határozattal hitelesített kérdés tárgykörére hivatkozott, amely közvetlenül kihat alapvető jogaira.
- [5] Az I-III. rendű kérelmezők azt állították az Nsztv. 9. § (1) bekezdésére hivatkozva, hogy a feltett kérdés nem egyértelmű a választópolgárok számára, az továbbá nem ró világos kötelezettséget a törvényhozó számára sem.
- [6] Azt is állították, hogy amennyiben a népszavazáson a „nem” válaszok kerülnek többségbe, úgy a megalkotandó szabályozás Alaptörvénybe ütközhet. E körben hivatkoztak az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontjára, a „B” cikk (4) bekezdésére, az I. cikk (1) bekezdésére, a II. cikkére, az Alkotmánybíróság 21/1996. (V. 17.) AB határozatára, és kiemelték, hogy mivel a kiskorúak jogilag nem alkotnak homogén kategóriát, a népszavazásra feltett kérdésből egységes korlátot állítani alaptörvény-ellenes. Utaltak az Alkotmánybíróság 36/2000. (X. 27.) AB határozatára, és annak alapján arra, hogy az egészségügyi kezelések elérhetővé tételét minimum a cselekvőképesség és a korlátozottan cselekvőképesség dimenzióját követő differenciáltság nélkül népszavazásra terjeszteni

Knk.II.40.646/2021/9.

súlyosan vissza. Idézték az Alkotmánybíróság III/2030/2020. számú AB határozatában foglaltakból és kiemelték, hogy a nemi átalakító kezelések, amelyek feltételezhetően a „nemváltoztató kezelések” körébe tartoznak, elérhetővé vagy elérhetetlenné tételére irányuló kérdés népszavazásra bocsátása alkalmas arra, hogy az emberi méltóság esetleges korlátozására irányuljon, ezért az alaptörvény-ellenes. Rámutattak, a nem megváltoztatása alkotmányos védelem alatt áll az Alkotmánybíróság 43/2005. (XI. 14.) AB határozat szerint is. Idézték az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését, és hangsúlyozták, azon kiskorúaknak, akiknek orvosilag indokoltan szükségük van a „nemátalakító kezelések” igénybevételére, csakúgy mint más egészségügyi kezelések esetén, az államnak garantálnia kell az ezekhez való – adott esetben szülői beleegyezéshez kötötten elérhető – hozzáférést és elérhető információkat. Minden ezzel ellentétes vagy ezt akadályozó „jogalkotói kötelezettség”, amelyet a népszavazási kérdés esetlegesen előidézne a „nem” szavazatok többsége esetén, így az akár jelenleg elérhető kezeléseket elérhetetlenné tenné, alaptörvény-ellenes. Utaltak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésére, és az Alkotmánybíróság 6/2018. (VI. 27.) AB határozatára, és annak alapján arra, hogy az egészségügyi önrendelkezés (kiskorúaknál véleményük figyelembevételével törvényes képviselőjük rendelkezési joga) alkotmányos részjogosultsága a magánélethez való jognak, abba nem avatkozhat be a jogalkotó egyes egészségügyi kezelések elérhetővé tételének megakadályozásával. Végül e körben az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésére hivatkoztak, és rögzítették, hogy a kiskorúak egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréshez való alkotmányos joga nem sérülhet a népszavazási kérdésből eredő kötelező erejű döntés esetén.

[7] Azt is állították, hogy amennyiben a jogalkotó a „nemváltó kezelésekhez” való hozzáférést korlátozza, a Magyarország által 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményből (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) fakadó kötelezettségek sérülnek. Rámutattak, mivel nem lehet nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségbe ütköző kérdést népszavazásra bocsátani, sérül az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés d) pontja. Idézték a Gyermekjogi Egyezmény 29. cikk (1) bekezdésének a) pontját és 3. cikkének alapvető rendelkezését, 24. cikk (1) bekezdését és kifejtették, hogy a gyermek mindenképp felett álló érdekébe ütközik a részükre rendelkezésre álló, egészséges fejlődésükhöz szükséges kezelések korlátozása.

[8] A IV. rendű kérelmező ismertette a kérelem alapjául szolgáló tényállást, majd azt állította, hogy a 438/2021. Korm. rend. 1. §-a ellentétes az Alaptörvénnyel, egyrészt ugyanis nincs arra alkotmányos indok, hogy ha megengedhető országos szinten a népszavazás, akkor miért ne legyen megengedhető helyi szinten is. Másrészt előadta, hogy az Alaptörvény által biztosított jogok gyakorolhatóságát csak speciális, és magában az Alaptörvényben nevesített körülmények előállása esetében lehetséges korlátozni. A 438/2021. Korm. rend. által felhívott, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskör azonban nem hatalmazza fel a kormányt arra, hogy oly módon térjen el törvényi rendelkezésektől (a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény 4. § (5) és (6) bekezdéseitől), ami alaptörvényi jog gyakorlását érinti. Azt is állította, hogy ellentétes a „veszélyhelyzet” Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdése szerinti fogalmával, hogy olyan körülmények között, amelyek miatt a tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus-világjárványra tekintettel korlátozni kell – az ország valamennyi településén – a helyi népszavazáshoz szükséges aláírásgyűjtést, ugyanezt országos népszavazáshoz lehetővé tegyék. Végül pedig ellentétes az országos népszavazás kezdeményezéséhez való köztársasági elnöki és kormányzati jog, illetve választópolgári jog Alaptörvényben biztosított egyenlőségével, hogy a tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében kihirdetett veszélyhelyzet körülményei között helyreállítják a népszavazás kezdeményezésének lehetőségét, mert e jog gyakorlása a polgárok számára csak egészségük és potenciálisan az életük kockáztatásával lehetséges.

[9] A kérelmében bemutatott tényállási elemek és az abban hivatkozott bizonyítékok (Európai Bizottság bejelentése 2021. július 15-én a kötelezettségszegési eljárásról, Orbán Viktor miniszterelnök Facebook-oldalán 2021. július 21-én megjelenő videója, majd 2021. július 23-án a Kossuth rádió „Jó reggelt, Magyarország” műsorában adott interjúja, Gulyás Gergely

Knk.II.40.646/2021/9.

Miniszterelnökséget vezető miniszter Facebook-oldalán 2021. július 22-én megjelentek, a Kormányzati Tájékoztatási Központ tájékoztatása) alapján érvelése szerint egyértelmű, hogy a kormánynek a népszavazási kérdések választópolgári megszavaztatásával nem törvényalkotás kezdeményezése a célja, hanem véleménynyilvánítás kiváltása, ezt azonban a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) nem észlelte, az NVB pedig nem vizsgálta. Hangsúlyozta, az NVB-nek az a gyakorlata, hogy az ülések jegyzőkönyvét csak hetekkel később hozza nyilvánosságra, ellehetleníti a jogorvoslati jogok teljes értékű gyakorlását, ami ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogbiztonsággal. Mivel pedig az NVB a célzat szempontját nem, illetve nem megfelelően vizsgálta a népszavazási kérdések tekintetében, nem érvényesítette az Nsztv. 10. §-át, megsértve ezzel a 11. § (1) előírását.

- [10] Azt is állította, hogy mivel az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdés d) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről, a határozat sérti az Nsztv. 11. § (1) bekezdését. Arra is hivatkozott, hogy a határozat sérti az Nsztv. 9. § (1) bekezdését is, mert a kérdés nem egyértelmű.
- [11] Az V. rendű kérelmező bírósági felülvizsgálat iránti kérelmében vitatta a hitelesítés jogszerűségét.
- [12] A VI. rendű kérelmező vitatta a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás követelményének való megfelelést, hivatkozva Orbán Viktor miniszterelnök 2021. július 23-án a Kossuth rádió „Jó reggelt, Magyarország” műsorában adott interjújára. Álláspontja szerint a kezdeményezés sérti az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját, amelyre figyelemmel az NVB-nek az Nsztv. 11. § (1) bekezdés második mondata alapján a kérdés hitelesítését meg kellett volna tagadnia.
- [13] Hivatkozott a jogalkotói egyértelműség hiányára. Emellett utalt az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a Betegségek Nemzetközi Osztályozásáról (a továbbiakban: BNO) szóló 11. kiadására, amely a 17. fejezetben, a „Szexuális egészséggel kapcsolatos állapotok” cím alatt szerepelteti a „Nemi inkongruencia serdülő és felnőttkorban”, és a „Nemi inkongruencia gyermekkorban” elnevezésű szomatikus egészségi állapotokat. Kifejtette, hogy a szomatikus egészségi állapotok kezelésének meghatározása orvosszakmai kérdés, amelyben az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdése alapján a tudomány képviselői, nem pedig a jogalkotó jogosult döntést hozni. Az orvosszakmailag megfelelő ellátáshoz ugyanakkor az érintett betegeknek az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján joguk van. Hangsúlyozta, hogy a jelen esetben nem pusztán az emberi testtel az önrendelkezés keretében való rendelkezésről van szó, hanem az orvostudomány által elismert szomatikus egészségi állapot kezeléséről. Rögzítette, annak megítélése, hogy a „Nemi inkongruencia serdülő és felnőttkorban” vagy a „Nemi inkongruencia gyermekkorban” elnevezésű szomatikus egészségi állapot az adott személynél fennáll-e, illetve annak kezelése a beteg körülményei, különösen életkora alapján szükséges-e, illetve a kezelés az adott beteg esetében a körülményei, ezen belül az életkora alapján milyen eszközzel (pl. pszichológiai/pszichiátriai) történhet, az orvostudományra tartozó kérdés, így az nem az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, ezért a kérdés hitelesítését az NVB-nek az Nsztv. 11. § (1) bekezdése alapján azért is meg kellett volna tagadnia, mert az nem felel meg az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésének.
- [14] Végül azt állította, hogy a kérdés a választópolgár számára megtevesztő.
- [15] Az érdekelt nyilatkozatában az V. rendű kérelmező felülvizsgálati kérelmének érdemi vizsgálat nélkül elutasítását, egyebekben az NVB 16/2021. számú határozatának helybenhagyását kérte.
- [16] Az V. rendű kérelmező tekintetében az Nsztv. 1. § (1) bekezdésére, és az annak alapján alkalmazandó Ve. 224. § (3) bekezdés c) pontjára hivatkozott. Kiemelte, hogy az V. rendű kérelmező által előterjesztett felülvizsgálati kérelem nem tartalmazza a kérelem benyújtójának személyi azonosítóját, annak hiányában pedig a felülvizsgálati kérelmet a Ve. 231. § (1) bekezdés d) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. E körben hivatkozott a Kúria Knk.IV.37.123/2019/2. számú végzésére.
- [17] A VI. rendű kérelmező által felhívott, tartalmában az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 8. § (4) bekezdésében szabályozott megerősítő népszavazás intézményével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy ezt a szabályozást az Alaptörvény és az Nsztv. nem tartja fent. Mindez ugyanakkor érvelése szerint nem jelenti azt, hogy alkotmányos,

Knk.II.40.646/2021/9.

vagy törvényi akadály lenne hatályban lévő jogszabályok ügydöntő népszavazás útján való elvetésére, vagy megtartására, amennyiben a népszavazásra feltett kérdés az alaptörvényi és törvényi kívánalmaknak megfelel, márpedig ilyen tilalom nem olvasható ki sem az Alaptörvényből, sem az Nsztv., sem a Ve. rendelkezéseiből. Megjegyezte, hogy a népszavazásra feltett kérdés konkrét jogalkotási kötelezettséget von maga után.

- [18] A választópolgári egyértelműség tekintetében hivatkozott a Kúria gyakorlatára, és kifejtette, hogy a köznyelvben a nemi átalakító (nemváltoztató) kezelésnek a transzszexuális személy nemi átalakítása minősül. E tekintetben utalt az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 188. § d) pontjára, és a gyógyító – megelőző ellátás jogcímén az Egészségbiztosítási Alap terhére finanszírozható homogén betegségcsoportok kódolási és besorolási szabályairól szóló 10/2012. (II. 28.) NEFMI rendelet 17. mellékletére, amely felsorolja a BNO-10 szerinti, fődiagnózisként kódolható diagnózisokat, így az F64 szám alatt található nemi identitás zavarai csoporton belül F64.00 kód jelöli a transzszexualizmust. Erre figyelemmel jelenleg a nemváltoztatást igénylő személyek pszichiátriai betegnek minősülnek. Megjegyezte, hogy a BNO 11. kiadása a népszavazási kérdés hitelesítésekor, és a bírósági felülvizsgálat elbírálása során sem alkalmazandó Magyarországon.
- [19] A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXIII. törvény 23. §-a alapján hangsúlyozta, hogy a társadalombiztosítási finanszírozás csak azokban az esetekben áll fenn, ha a fejlődési rendellenesség miatt a genetikailag meghatározott nem külsődleges jegyeinek kialakítása a cél. Ennek alapján pedig a nemátalakító kezelések körébe nem tartoznak bele azon kezelések, amelyek háttérben genetikai rendellenesség áll (vagyis a hivatkozott csecsemőkori genetikai rendellenességre visszavezethető indokok).
- [20] Utalt az Eütv. hatályos rendelkezéseire a cselekvőképtelen, valamint a korlátozottan cselekvőképes kiskorú betegek döntései kapcsán, továbbá az Eütv. 16. § (4) és (6) bekezdéseire.
- [21] Rámutatott, a nemátalakító kezelések visszafordíthatatlanok, hatásuk azonban összehasonlíthatatlanul komolyabb a beavatkozással érintett személy életére. Nem véletlen, hogy az orvosi gyakorlat eddig tartózkodott a gyermekek esetében az ilyen beavatkozások elvégzésétől. Mindazonáltal ezek a megfontolások már csak a jogbiztonságra tekintettel is megjelenhetnek a tételes jogban. Az a tény, hogy a kifejtettek értelmében a hatályos jogszabályi rendelkezések nem zárják ki, hogy a nemváltoztatást igénylő kiskorú személyek számára lehetővé váljon a szülői beleegyezéssel a nemi átalakító (nemváltoztató) kezelés megindítása, kifejezett jogalkotói mozgásteret biztosít eredményes népszavazás esetén. Álláspontja szerint ez a választópolgárok számára kellően átlátható, ennél fogva a fenti szabályozás megváltoztatására irányuló népszavazási kérdés is egyértelműen megválaszolható. Ha ugyanis egy adott fogalmat a jogszabály külön meghatározás vagy más jogszabályi definícióra utalás nélkül használ, akkor annak a fogalomnak létezik egy általános, mindenki által ismert jelentéstartalma. Ha a feltenni kívánt kérdés ilyen fogalmat tartalmaz megfelelő szövegösszefüggésben, akkor alaptalan az arra történő hivatkozás, hogy az adott fogalom, illetve ezáltal a kérdés nem egyértelmű (Kúria Knk.VII.37.392/2017/3.). Továbbá a választópolgártól bár elvárható, hogy egy országos népszavazás esetében a vonatkozó jogszabályokat ismerje, és ennek megfelelően adja le szavazatát, ez az ismeret azonban nyilvánvalóan nem a jogszabályi rendelkezések szakasz szerinti azonosítását, felismerését jelenti, hanem a szabályozás tárgyában, illetve főbb irányvonalaiban való tájékozottságot, jártasságot (37/2017. NVB határozat). Megjegyezte továbbá, hogy a kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az egyértelműség sérelmét [52/2001. (XI. 29.) AB határozat]. E követelményeknek a feltenni kívánt kérdés megfelel. Ugyanezen okból eredményes népszavazás esetén az Országgyűlés jogalkotási kötelezettsége is egyértelmű, mert az „igen” szavazatok többsége esetén az Eütv.-ben meg kell teremteni a nemátalakító kezelések szabályozási kereteit az irreverzibilis beavatkozások között, a „nem” szavazatok többsége esetén pedig normaként kell tételezni, hogy nemátalakító kezelések megkezdése csak 18. életévét betöltött személyek esetén lehetséges.
- [22] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdései körében hivatkozott arra, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés első mondatában és az ENSZ Gyermekjogi Egyezményében felsorolt jogok

Knk.II.40.646/2021/9.

önmagukban nem biztosítják a kiskorú részére a kivételes jelentőségű, irreverzibilis, a külsődleges nemi jelleg megváltoztatására irányuló beavatkozás elvégzéséhez való jogot szülői hozzájárulás mellett sem. Kiemelte, hogy a népszavazásra feltett kérdés arra irányul, hogy a nemátalakító kezelések lehetővé váljanak-e kiskorúak számára szülői hozzájárulás mellett, vagy csak nagykorú, teljes cselekvőképességgel rendelkező személyek részére legyenek elérhetőek. Érvelése szerint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjogok sérelme nélkül ez a jogalkotó mérlegelési körébe eső kérdés. Megjegyezte, hogy az Európai Bizottság által feltett kérdések nem függenek össze a népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel. Végül utalt arra, hogy a választópolgárok a népszavazással a hatályos szabályozás megváltoztatásáról dönthetnek, ami a jogintézmény rendeltetésével összhangban van, megfelelve a kérelmezők által hivatkozott Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában rögzített jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvével.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [23] Az V. rendű kérelmező bírósági felülvizsgálat iránti kérelme érdemben nem vizsgálható, az I.-IV. rendű és a VI. rendű kérelmezők bírósági felülvizsgálat iránti kérelmei az alábbiak szerint alaposak.
- [24] A Kúria először az I.-IV. rendű és a VI. rendű kérelmező bírósági felülvizsgálati kérelmeit vizsgálta, és mindenekelőtt kiemeli, hogy – ahogyan arra a VI. rendű kérelmező helytállóan hivatkozott – a Kúria gyakorlata szerint „országos népszavazási ügyben az esetleges érintettség hiányát a felülvizsgálati eljárás tekintetében nem lehet megállapítani, mivel az Nsztv. legitimáció hiányában történő elutasításra ebben a vonatkozásban nem ad lehetőséget” (Knk.IV.37.222/2016/9., Knk.I.37.723/2106/3., Kvk.V.37.849/2016/3.). Ez a gyakorlat követi az Alkotmánybíróság 28/2015. (IX. 24.) AB határozatában kifejtetteket, és ezt a jogértelmezést erősíti meg a Kúria honlapján közzétett, a népszavazási és választási ügyekben eljáró joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye is, amely vonatkozásában a kérelmezőknek a jogbiztonságból levezethető bizalomvédelem elvéből következően jogos várakozása van. Erre figyelemmel a Kúria a kérelmezők esetében az érintettséget nem tette vizsgálat tárgyává.
- [25] A kialakult – és a Kúria honlapján közzétett, a népszavazási és választási ügyekben eljáró joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményében is megjelenő – joggyakorlat alapján a népszavazási ügyek felülvizsgálata során az Alaptörvény és a jogrend védelmének célja megelőzi a felülvizsgálati eljárásra egyébként jellemző kérelemhez kötöttség elvét (Knk.IV.37.132/2016/4.). Mindez azt is jelenti, hogy a Kúria a népszavazás Alaptörvény által előírt feltételeit hivatalból is köteles vizsgálni.
- [26] A Kúria a fentiek szem előtt tartásával a bírósági felülvizsgálati kérelmeknek először az alaptörvényi követelményekre tett hivatkozásait vizsgálta, mert azok a Kúria által hivatalból is vizsgálandók.
- [27] A Kúria elsőként az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozik-e a kezdeményezéssel érintett kérdés.
- [28] E körben a VI. rendű kérelmező azt állította, hogy a szomatikus egészségi állapotok (mint a WHO által a BNO 11. kiadásában, a „Szexuális egészséggel kapcsolatos állapotok” cím alatt szereplő, „Nemi inkongruencia serdülő és felnőttkorban” és „Nemi inkongruencia gyermekkorban”) kezelésének meghatározása orvosszakmai kérdés, amelyben az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdése alapján a tudomány képviselői és nem a jogalkotó jogosult döntést hozni.
- [29] Az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdése szerint tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak.
- [30] A Kúria előjáróban rögzíti, hogy a korábbi alkotmány, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésével megegyező, az Alkotmány 70/G. §-ához („A Magyar Köztársaság tiszteletben tartja és támogatja a tudományos élet szabadságát, tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani pedig kizárólag a tudomány művelői jogosultak.”) fűzött alkotmánybírósági gyakorlatot a szövegszerű egyezésre tekintettel alkalmazhatónak ítélte az Alaptörvény X. cikk (2)

Knk.II.40.646/2021/9.

bekezdésének vizsgálata során is {22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]-[34]}.

- [31] Az Alkotmánybíróság 34/1994. (VI. 24.) AB határozatában az Alkotmány 70/G. §-a körében kifejtette, hogy „az Alkotmány 70/G. §-a a tudományos élet szabadságának tiszteletben tartása és támogatása kimondásával, és annak deklarálásával, hogy tudományos igazságok kérdésében állást foglalni csak maga a tudomány lehet kompetens, nemcsak alapvető jogállami és alkotmányos értéket nyilvánít ki, hanem szubjektív jogként fogalmazza meg a tudományos alkotás szabadságát, továbbá a tudományos ismeretek megszerzésének – magának a kutatásnak – és tanításának szabadságát, mint az ún. kommunikációs alapjogok egyik aspektusát. A tudományos élet szabadsága tehát magába foglalja a tudományos kutatáshoz és a tudományos igazságok és ismeretek terjesztéséhez való szabadságjogot, amely tágabb értelemben a véleménynyilvánítási szabadsághoz kapcsolódik, egyúttal tartalmazza az államnak azt a kötelezettségét, hogy tartsa tiszteletben és biztosítsa a tudományos élet teljes függetlenségét, a tudomány tisztaságát, elfogulatlanságát és pártatlanságát. A tudományos élet szabadságához fűződő jog elvileg ugyan mindenkit megillet, a szabadságjog tényleges jogosultjai azonban csak a tudomány művelői. Ebben a kérdésben viszont, ti. a tudományos minőség meghatározásában – a tudomány autonómiája folytán – ugyancsak egyedül a tudomány művelői jogosultak dönteni.”
- [32] A Kúria ezen alkotmánybírósági döntés figyelembe vételével rámutat, hogy akár a BNO-10. kiadás F64.00 kód szerinti transzszexualizmus, akár a népszavazási kérdés hitelesítésekor nem hatályos, BNO-11. kiadás 17. fejezetében található „Szexuális egészséggel kapcsolatos állapotok” alatt szereplő szomatikus egészségi állapotok meghatározása, azok esetleges kezelése és a kezelés módjának megválasztása valóban orvosszakmai kérdés, amelynek a kérdés alapjogi megfelelése és egyértelműsége körében lehet külön jelentősége. Ez azonban a népszavazási kérdés Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésébe ütközését nem eredményezi, mert a népszavazási kérdés nem a tudományos igazság kérdéskörébe, így a tudományos kutatás, a tudományos ismeretek megszerzésének körébe esik, hanem a „nemátalakító kezelések elérhetőségé”-nek jogi biztosításával kapcsolatos, s nem vonja kétségbe a betegség, illetve a szomatikus állapotok létét és a kezelés lehetőségét, orvosszakmai szükségességét, hanem annak jogi feltételhez kötésére, mint jogpolitikai kérdés eldöntésére vonatkozik.
- [33] A Kúria utal továbbá a Knk.IV.37.222/2016/9. számú végzésre, amelyben a Kúria kifejtette, hogy „nem képezhet tiltott népszavazási tárgykört az a kérdés, amely érinti az Országgyűlés feladat- és hatáskörét. (..) Az Országgyűlés hatáskörét illetően a magyar jog tételesen nem határozza meg az Országgyűlés törvényalkotási hatáskörének elemeit és a kötelező törvényalkotási tárgyakra sem tartalmaz kimerítő felsorolást. A jogalkotás közjogi kereteit az Alaptörvény T) cikke rögzíti, az Országgyűlés alkotmányos feladatkörét pedig a 6. cikk rendelkezései tartalmazzák. E közjogi rendszerben – figyelembe véve az Alkotmánybíróság 46/2006. (X.5.) határozatában foglalt értelmezést is – egyértelműen kijelenthető, hogy az Országgyűlés törvényalkotási hatáskörét bármely társadalmi viszony irányába nyitottnak kell tekinteni. Az Alaptörvény keretei között, tehát az Országgyűlés bármely szabályozást igénylő társadalmi viszonyt a törvényalkotás körébe vonhat, és ebből az is következik, hogy olyan jogszabály-alkotási tárgyakat, amelyekre más jogalkotó kerül megnevezésre, szintén szabályozási körébe vonhat”.
- [34] Minderre figyelemmel a népszavazásra javasolt kérdés az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, így az az Alaptörvény 8. cikk (2) bekezdésének megfelel.
- [35] Ezt követően a Kúria az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdésének való megfelelést vizsgálta, amely meghatározza azon tárgyköröket, amelyek nem bocsáthatók országos népszavazásra. Az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Alaptörvény módosítására irányuló kérdésről.
- [36] Az Alkotmánybíróság 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]–[34] bekezdései figyelembe vételével, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezőség és a megállapítások alkalmazhatósága folytán felhasználható, a testület 2/1993. (I. 22.) AB határozatának 2. pont második fordulata deklarálta, hogy a népszavazásra bocsátott kérdés nem foglalhat magába burkolt alkotmánymódosítást, majd 25/1999. (VII. 7.) AB határozata megerősítette, hogy „az Alkotmány

Knk.II.40.646/2021/9.

módosítására irányuló kérdésben nem írható ki választópolgári kezdeményezésre olyan népszavazás, amely az Országgyűlésre kötelező volta miatt elvonná az Országgyűlés alkotmányozó hatáskörét”.

- [37] A Kúria Knk.IV.37.387/2015/3. számú döntésében arra mutatott rá, hogy „abban az esetben, ha az országos népszavazás aláírásgyűjtő ívén szereplő kérdés alapjog-korlátozást érint, adott esetben vizsgálendő az is, hogy a kérdésre vonatkozó alapjog-korlátozás az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés alapján az Alaptörvény keretei között marad-e. Ha akár a Nemzeti Választási Bizottság, akár a Kúria arra a következtetésre jut, hogy a kérdésben rejlő alapjogi kollízió, vagy az adott alapjog valamely alkotmányos értékkel való ütközése csak az Alaptörvény módosításával oldható fel, akkor a kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján nem bocsátható országos népszavazásra. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés, és a 8. cikk (3) bekezdés a) pont ekként kapcsolódik össze.”
- [38] A Kúria azon vizsgálata során, hogy a népszavazásra javasolt kérdés nem ütközik-e az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdése szerinti tiltott tárgykörökbe, vizsgálta az érvényes és eredményes népszavazás mindkét lehetséges kimenetelét, vagyis, ha a népszavazás esetén az „igen”, valamint azt is, ha a „nem” szavazatok kerülnek többségbe.
- [39] A kérelmezők felülvizsgálati kérelmeikben hangsúlyosan érintették az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését és a II. cikkét az emberi méltósághoz való jog sérelmére hivatkozás körében. Magyarország Alaptörvénye I. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. A II. cikk akként rendelkezik, hogy az emberi méltóság sérthetetlen, valamint rögzíti, hogy minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.
- [40] Az emberi méltósághoz való jog az Alkotmánybíróság gyakorlatában is kiemelt jelentőséggel bír. A 3047/2013. (II. 28.) AB határozatban a testület úgy fogalmazott, hogy az emberi méltóság az alkotmányos rendszer záróköve, olyan, az alapjogi hierarchia csúcsán álló érték és jog egyben, mely – az Alaptörvény II. cikke értelmében – sérthetetlen. Ugyanakkor az emberi méltóság tartalmát és lényegi elemeit, az emberi személyiség átfogó védelmét az Alkotmánybíróság korai határozataiban alapozta meg, fejtette ki. A Kúria rögzíti, hogy az Alaptörvény rendelkezései értelmében az Alkotmánybíróság korábbi határozatai közül nem minden használható fel automatikusan az Alaptörvény értelmezése során, azonban az Alkotmánybíróság több határozatában is kifejtette, hogy a korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában kell vizsgálni, az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevételével és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]–[34]}.
- [41] A Kúria a fentiek tükrében megvizsgálta az Alkotmánybíróság újabb gyakorlatát az emberi méltósághoz való jog vonatkozásában a felek által hivatkozott korábbi AB határozatok felhasználhatóságát illetően. A 24/2014. (VII. 22.) AB határozat Indokolásának [130] pontja elvi érveléssel rögzítette, hogy az Alaptörvény II. cikke és az Alkotmány 54. § (1) bekezdése egyező tartalommal rögzíti minden ember jogát az emberi méltósághoz, így az Alkotmánybíróság nem látta indokát annak, hogy az emberi méltóság és az abból levezethető önrendelkezési jog értelmezése tekintetében a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságától eltérjen. Ugyancsak megerősítette a testület, hogy az emberi méltósághoz való jog mint „anyajog” számos nevesített és nem nevesített alapjogon keresztül védi az emberi személyiség egészét, amikor kimondta, hogy az emberi méltósághoz való jognak számos részeleme, részjogosultsága van, amelyek belső magja korlátozhatatlan {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [24]; 28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [36]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [27], [41]}. Ezen

Knk.II.40.646/2021/9.

határozatok tükrében a Kúria úgy ítélte meg, hogy az Alkotmánybíróság 2012 előtti határozatai az emberi méltóság fogalmának értelmezése során továbbra is felhívhatóak.

- [42] Az Alkotmánybíróság egyik legelső határozatában az emberi méltósághoz való jogot „anyajog”-ként fogalmazta meg. Rögzítette, hogy az emberi méltósághoz való jogot az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazásának tekinti, anyajog, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható [8/1990. (IV. 23.) AB határozat]. Az emberi méltósághoz való jogból vezette le az Alkotmánybíróság az ember önrendelkezési jogát, amikor kimondta, hogy az Alkotmány 54. § (1) bekezdése széles körű védelemben részesíti a szabad, tájékozott és felelősségteljes döntésre képes ember saját teste és sorsa feletti rendelkezési jogát, melynek része a az orvosi beavatkozások feletti önrendelkezési jog is [43/2005. (XI. 14.) AB határozat]. A 36/2000. (X. 27.) AB határozatban azt is megállapította, hogy az egészségügyi ellátás során szükséges beavatkozásokba való beleegyezés, illetve annak visszautasítása a személyiségi jogok gyakorlásától elválaszthatatlan, melyből következően az, hogy ezen önrendelkezési jog korlátozása szükséges és arányos, alkotmányossági kérdés.
- [43] A Kúriának a fentiek előrebocsátásával mindezek alapján azt kellett megállapítania, hogy a felülvizsgálni kért népszavazási kérdés érinti-e az emberi méltósághoz való jogot és az abból levezethető önrendelkezési jogot, tartalmaz-e korlátozást, valamint hogy ezen korlátozás megfelel-e az Alkotmánybíróság által kidolgozott és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségességi-arányossági alapjogi tesztnek.
- [44] A Kúria megítélése szerint a „nemátalakító kezelések” az egészségügyi önrendelkezési jog gyakorlásának terrénumába esnek, így tehát az emberi méltósághoz való jog részemét képezik [vö. 36/2000. (X.27.), 39/2007. (VI.20.), 3236/2015. (XII. 8.), 3080/2019. (IV.17.) AB határozatok]. Mivel azonban a kérdés a kiskorúak alapjog-gyakorlását érinti, a Kúria áttekintette az alapjogi cselekvőképességgel kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatot is. Az emberi méltósághoz való jog és az önrendelkezési jog az emberi mivolthoz kapcsolódik, megkülönböztetés nélkül mindenkit megillet, azonban azon alapjogok gyakorlása, amelyek a cselekvési szabadságot garantálják, feltételezi az alapjogi cselekvőképesség meglétét, amely nem feltétlenül esik egybe a polgári jogi cselekvőképességgel. Az Alkotmánybíróság a gyermekek esetén az alapjogi cselekvőképesség korlátozásával több döntésében foglalkozott, melyek során rögzítette, hogy a gyermek az alapjogokat azokkal a feltételekkel gyakorolhatja, amelyeket az egyes jogterületek számára előírnak, ennek korlátozása azonban alkotmányossági vizsgálat tárgya lehet. Azt is kimondta, hogy a gyermek alapjoggyakorlása korlátozásának indokoltsága két tényező együttes mérlegelésétől függ, a gyermek érettségétől és a döntés súlyától, valamint elvi élel rögzítette, hogy alapjoggyakorlás korlátozása nem hordoz értékítéletet, a döntés súlya az, ami a gyermek joggyakorlásának korlátozását indokolja mindaddig, amíg felelős döntésre nem képes [21/1996. (V. 17.) AB határozat].
- [45] Az is megállapítható az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján, hogy a kiskorúak belátási és döntési képességét esetről esetre kell meghatározni, valamint, hogy a gyermek alapjoggyakorlásának köre az életkorral együtt változik, egyre szélesebb lesz [39/2007. (VI.20.), 3236/2015., 3080/2019. (IV.17.) AB határozat]. Tehát a kiskorúak nem alkotnak döntési képességek szempontjából homogén csoportot, egyértelmű, hogy egy óvodáskorú gyermek és a felnőttkor küszöbén álló 14 éven felüli kiskorú döntési képessége és ezáltal alapjogi cselekvőképessége eltérő terjedelmű.
- [46] A 36/2000. (X. 27.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a korlátozottan cselekvőképes és cselekvőképtelen betegek önrendelkezési jogának korlátozásával foglalkozott. A testület kimondta, hogy ezen két csoport azonos korlátozása sérti az emberi méltósághoz való jogot. Megállapította, hogy alkotmányellenes az a törvényi szabályozás, amely azonosan és okainak tekintetbe vétele nélkül rendezi a cselekvőképtelen és a korlátozottan cselekvőképes betegekre vonatkozó, az egészségügyi ellátással kapcsolatos beleegyezés és visszautasítás jogát, mivel ugyan a csökkent belátási képesség alkotmányosan indokolhatja az egyén cselekvési autonómiájának törvényi

Knk.II.40.646/2021/9.

korlátozását, azonban a korlátozásnak egységesen intézményesített módja, az elérni kívánt célhoz képest nem arányos.

- [47] A Kúria megítélése szerint, amennyiben a feltenni szándékozott népszavazási kérdés alapján megtartott érvényes és eredményes népszavazáson a „nem” válaszok kerülnek többségbe, azáltal az Országgyűlés olyan jogalkotásra lenne köteles, amely a kiskorúak minden csoportja tekintetében – függetlenül döntési-belátási képességeiktől és az orvosi kezelés típusától – tiltaná a nemátalakító kezelések elérhetőségét nem csupán az állami ellátás keretei között, hanem generálisan is. Ezáltal minden kiskorú alapjog-gyakorlását, önrendelkezési jogát és a testi integritáshoz való jogát korlátozná, mely korlátozás akkor elfogadható alkotmányossági szempontból, ha az az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés második mondatának megfelel.
- [48] A Kúria álláspontja szerint jelen esetben megállapítható az az alkotmányos indok, azon más alapvető jog érvényesülésének biztosítása, amely a korlátozást legitim módon igazolja [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor a kiskorúak minden csoportjára és minden kezelésre kiterjedő korlátozás ezzel az elérni kívánt céllal nem áll arányban, az életkori és döntési képességektől független sommás tiltás az önrendelkezési jog olyan mértékű korlátozását jelentené, amely az emberi méltóságból levezetett önrendelkezési jog lényegi magját vonná el.
- [49] A Kúria ezt követően az Alaptörvény XVI. cikkét tette vizsgálat tárgyává, amelynek (1) bekezdése szerint minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.
- [50] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.
- [51] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés első fordulata deklarálja a gyermekek jogát a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ezen alaptörvényi rendelkezéssel áll összhangban az Alaptörvény XX. cikke, amelynek (1) bekezdése jeleníti meg mindenki, vagyis a gyermekek jogát is a testi és lelki egészséghez.
- [52] Az I., II. és III. kérelmezők állították felülvizsgálat iránti kérelmeikben, hogy a népszavazásra javasolt kérdés az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésébe és a XX. cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [53] A Kúria e körben megállapította, hogy jelen népszavazási kérdést tekintve nem lehet az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés első mondatát – és XX. cikk (1) bekezdését – önmagában értelmezni, mivel épp jelen ügyben vizsgálandó népszavazási kérdést érintően az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés második mondata korlátozásokat tartalmaz az ugyanezen bekezdés első mondatához képest. Mindezt az ezen szabályokra való hivatkozás oly módon, hogy a XVI. cikk (1) bekezdésének második mondata a jogértelmezésbe, és jogi értékelésbe nem kerül bevonásra, eleve nem lehetett alapos.
- [54] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének második mondata szerint Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát. Az Alaptörvény a „védi” szót használja, amiből az következik, hogy az állam ugyan nem tiltja generálisan a nemátalakító kezeléseket, de kötelezettséget vállal a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogának valamilyen mértékű védelmére. Azaz az Alaptörvény alapján e védelem nem lehet generális tiltás, de a védelemnek valamilyen mértékben érvényesülnie kell, és ezen államcél, az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségének teljesülése érdekében valamilyen szintű korlát felállítása szükséges.
- [55] A Kúria itt emlékeztet az Alaptörvény 28. cikkére, amely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [56] Ugyan ezen rendelkezés az Alaptörvény szabályainak értelmezésére nem vonatkozik, azonban az Alaptörvény esetében sem lehet figyelmen kívül hagyni az alkotmányozó hatalom indokolását, sőt a fenti alaptörvényi szabályból is következően ezt elsődleges értelmezési elvnek (originalista

Knk.II.40.646/2021/9.

alkotmányértelmezés) tekinti a Kúria az Alaptörvény textuális értelmezésekor is. Ezért az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés második mondatának értelmezésekor elsősorban azt kellett vizsgálni, hogy az alkotmányozó hatalom milyen értelmet tulajdonított az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés második mondatának, amelyet az Alaptörvény kilencedik módosításának 3. cikke 2020. december 23-i hatályba lépéssel iktatott be az Alaptörvény szövegébe.

- [57] A jogalkotói értelmezést a kilencedik Alaptörvény-módosítás Indokolásából ismerhetjük meg. Eszerint „a nyugati világban tapasztalható modern ideológiai folyamatok, amelyek a férfi és női nem teremtettsége iránt ébresztenek kétségeket, veszélyeztetik a gyermekek Alaptörvényben foglalt egészséges fejlődéshez való jogát. Ahhoz, hogy garantálható legyen a gyermekeknek ez a külön nevesített joga, biztosítani szükséges a gyermek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, amelyet az államnak a rendelkezésére álló összes eszközzel meg kell védenie. A születési nem adottság, amelyet megváltoztatni nem lehet: az emberek férfinak vagy nőnek születnek. Az emberi méltósághoz pedig az is hozzátartozik, hogy minden gyermeknek joga van a születési nemének megfelelő önazonossághoz, melynek része, hogy védelmet élvezzen a testi-lelki integritása ellen ható szellemi vagy biológiai beavatkozásokkal szemben”.
- [58] A Kúria megítélése szerint a nemátalakító kezelések szellemi vagy biológiai beavatkozásokat is lefednek a jogorvoslati kérelmekben előadottak alapján. Megjegyzi a Kúria, hogy az Indokolásból kitűnően a XVI. cikk (1) bekezdés második mondata az interszexuális személyekre nem vonatkozik, mert az Indokolás szerint e szabály csak azokra vonatkozik, akik férfiaknak vagy nőknek születnek, amely az Indokolás szerint születési adottság. Ezzel ugyan a jogorvoslati kérelmek vitatkoznak, ugyanakkor nem vitás, hogy a férfinak és nőnek születők tekintetében valamilyen korlátot az Alaptörvény felállít a nemátalakító kezelésekkel szemben. Mindezért nincs relevanciája azon – egyébként tudományos – kérdés eldöntésének jelen eljárásban, hogy a születési nem valóban adottság-e abban az értelemben, ahogy azt az Alaptörvény Indokolása állítja. Ezért nem volt jelentősége az érdekelt azon észrevételének sem jelen alkotmányossági kérdés eldöntése szempontjából, hogy a népszavazási kérdés valóban csak a transzszexuális személyekre vonatkozik-e, vagy az interszexuális gyermekekre is vonatkozatható-e.
- [59] A fentiek alapján megállapítható, hogy amennyiben egy érvényes és eredményes népszavazáson a népszavazásra javasolt kérdésre az „igen” válaszok kerülnek többségbe, az Országgyűlés a feltett kérdés alapján olyan jogalkotásra lesz köteles, amellyel minden fiú és lány gyermek részére általánosan, korlátok nélkül „elérhetővé” kell tennie a „nemátalakító kezeléseket”, ez viszont az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés második mondatába szükségszerűen beleütközik. Egy ilyen jogalkotás a születési nemhez való önazonosság védelmét teljes egészében kiüresítené.
- [60] A Kúria megítélése szerint mindezek alapján az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés második mondatának csak olyan jogi szabályozás felel meg, amely bármilyen csekély, de valamely korlátozást, feltételt felállít a fiú és lány kiskorúak tekintetében a nemátalakító kezelésekre való hozzáféréssel kapcsolatban.
- [61] Mindezek alapján a Kúria megítélése szerint a népszavazásra javasolt kérdésben megtartott érvényes és eredményes népszavazás az „igen” és a „nem” szavazatok többsége esetén is olyan alapjogi kollíziót eredményezne, amelyet csak az Alaptörvény módosításával lehetne feloldani. Ennek fényében a Kúria megállapította, hogy az adott kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja szerint kizárt tárgykört érint (Knk.IV.37.387/2015/3., Knk.IV.37.584/2016/2., Knk.VII.37.585/2016/2.).
- [62] Tekintettel arra, hogy a Kúria arra a megállapításra jutott, hogy a népszavazásra javasolt kérdésben az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján a népszavazás kizárt, a Kúria nem vizsgálta a felülvizsgálati kérelmek további hivatkozásait, így a népszavazásra javasolt kérdés Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés d) pontja szerinti nemzetközi szerződésbe ütközését, és a vizsgálati sorrendben utóbb következő Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti választópolgári és jogalkotói egyértelműség hiányát és az eljárási kifogásokat. A rendeltetésellenes joggyakorlással összefüggő kérdés szintén nem az Alaptörvényben, hanem az Nsztv. 10. § (1) bekezdése és 11. § (1) bekezdésében került szabályozásra, így az alkotmányértelmezési kérdésekhez képest a vizsgálati sorrendben mint utóbb vizsgálandó kérdéssel, szintén nem volt indokolt foglalkozni.

Knk.II.40.646/2021/9.

- [63] A IV. rendű kérelmező indítványozta az Alkotmánybíróság megkeresését a 438/2021. Korm. rend. alaptörvény-ellenességének megállapítása érdekében. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése szerint abban az esetben kezdeményezi a bíró az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli. A tárgyi eljárásban a Kúria a 438/2021. Korm. rend. rendelkezéseit nem alkalmazta, ezen jogszabálynak a jelen ügygel fennálló releváns kapcsolata nincs, így a Kúria mellőzte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.
- [64] Az V. rendű kérelmező bírósági felülvizsgálat iránti kérelme az alábbiak szerint nem volt érdemben vizsgálható. Az Nsztv. 1. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Ve. 224. § (3) bekezdés c) pontja szerint a felülvizsgálati kérelemnek tartalmaznia kell a kérelem benyújtójának személyi azonosítóját (illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát). A Ve. 231. § (1) bekezdés d) pontja szerint a bírósági felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha nem tartalmazza a 224. § (3) bekezdésében foglaltakat. A Kúria az V. rendű kérelmező bírósági felülvizsgálat iránti kérelmének hivatalbóli vizsgálata során megállapította, hogy az általa benyújtott felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta személyi azonosítóját, ezen adatot az V. rendű kérelmező csak a bírósági felülvizsgálat iránti kérelem benyújtására nyitva álló határidő leteltét követően csatolta be. Erre tekintettel a Kúria a hiányos felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [65] Mivel a Kúria a fentiekben kifejtettek alapján arra a megállapításra jutott, hogy a népszavazásra javasolt kérdésben megtartott érvényes és eredményes népszavazás olyan alapjogi kollíziót eredményezne, amelyet csak az Alaptörvény módosításával lehetne feloldani, ezért az adott kérdésben az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján a népszavazás kizárt, az NVB 16/2021. NVB határozatát az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, és a kérdés hitelesítését az Nsztv. 11. § (1) bekezdése alapján megtagadta.

Záró rész

- [66] Az Nsztv. 30. § (3) bekezdése alapján a Kúria határozatát a Magyar Közlönyben nyolc napon belül, a Kúria honlapján a határozat meghozatala napján közzéteszi.
- [67] Tekintettel arra, hogy az I.-IV. rendű és az VI. rendű kérelmezők felülvizsgálat iránti kérelmeinek a Kúria helyt adott, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 45/A. § (5) bekezdése szerinti eljárási illetékeket az állam viseli. Az V. rendű kérelmező tekintetében a Kúria az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárási illeték viseléséről nem rendelkezett.
- [68] A Kúria végzése elleni további jogorvoslatnak az Nsztv. 30. § (1) bekezdése szerint nincs helye.

Budapest, 2021. október 22.

Dr. Kovács András s.k. a tanács elnöke, Dr. Bögös Fruzsina s.k. előadó bíró,
Dr. Tóth Kincső s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő